

LBRIS

We know
books

Panglica neagră

Carte de doliu

Antologie coordonată de
Emanuela Ignățoiu-Sora

 VELANT
CĂRȚI ÎNSEMNATE.

Cuprins

Simina Diaconu – „Ce pahar frumos!“	11
Dan-Liviu Boeriu – Cercul.....	17
Cristina Andrei – Doliul dă jos măștile.....	34
Doina Ioanid – Bocet pentru mama mea cu ochi căprui și gene lungi. Jurnal de doliu.....	39
Emanuela Ignățoiu-Sora – Camera	52
Rucsandra Pop – Orice moarte e o poartă	55
Cristina Bogdan – Morții cu morții și viii cu viii?	67
Marius Constantinescu – Condițional	74
Daniela Hendea – Ofrendas în cranii de zahăr	77
Odilia Roșianu – Când înfloreau zarzării	80
Mihai Duțescu – ne-a scris acolo chiar și pe noi	84
Mihók Tamás – fă-i un bine.....	86
Andrei Zbîrnea – Aburi albi	88
Gruia Dragomir – Albastru	93
Despina Jderu – Despre literatura de doliu ca promisiune	103
Ioana Geacăr – Exclus din singurătatea protejată.....	120
Diana Geacăr – Prima scrisoare pentru tatăl meu	124

Ionelia Cristea – Aș putea începe

cu moartea tatălui meu.....	128
Cristina Ispas – Doliul, o experiență privată.....	131
Olga Ștefan – Triptic pentru paisprezece ani gri.....	140
Florin Lăzărescu – „Treaba-i bună, tată!“	149
Ștefania Mihalache – Dorul vine la sfârșitul doliului	157
Andreea Molocea – Pentru copiii care nu se nasc vii nu se face zgomot.....	165

„Ce pahar frumos!“

Simina Diaconu

Domnule președinte,

Tocmai te-am predat bonei de joi să te plimbe prin Parcul Gării, unde se doarme pe capete. Câteva dintre aceste capete de oameni ai străzii se luminează când te văd și exclamă: „Ce-a crescut! A crescut aici în parc cu noi“. Dar stai, că nu despre asta vreau să-ți povestesc. Voiam doar să spun că în fiecare joi am timp să fac ceva care nu e pentru tine și iată că azi scriu un articol despre străbunica ta, despre pierderi și regăsiri.

În 2020, după primele săptămâni și luni de bulversare odată cu instalarea pandemiei în viața noastră, experții au identificat, în sfârșit, ce simte populația globală: *grief*, așa ziceau articolele în limba engleză. Ne simțeam îndoliați, și asta pentru că pierduserăm libertatea de mișcare pe stradă și prin restaurante, libertatea de circulație între localități, de întâlniri cu prietenii, îmbrățișări, pierduserăm spontaneitatea vieții, acum fiecare pas trebuia evaluat în termeni de risc de contaminare cu virusul temut.

Să știi că pe mine nu m-a dat peste cap așa de tare izolarea în casă; câtă vreme ieșeam la plimbare o dată pe săptămână și nu urmăream prea des știrile, mă simțeam destul de bine. La început, cel puțin. Din martie până în mai, când a venit primul val de libertate, m-am adaptat punând osul la treabă pentru a fi de ajutor în fel și chip, de exemplu rescriind povești clasice ca și cum s-ar întâmpla în prezentul pandemiei, ca să înțeleagă copiii mai ușor realitatea zilei.

În mai, am vizitat-o la țară pe străbunica ta. Era și mai bătrână decât o lăsasem și la fel de afectată de demența vasculară cauzată de tensiune, care o făcuse să semene destul de mult cu un bebeluș, să știi: era tot așa de pierdută în spațiu și timp ca și tine. La fel de doritoare de atenție, pentru că încă ne recunoștea pe mine și pe bunica ta, și forța relațiilor pe care le-a avut cu noi înainte de boală ne împingeau în aceleași interacțiuni cicălitoare dintotdeauna! Dar devenise mai blândă parcă și, în acea ultimă zi în care ne-am văzut, se mira că avem toți măști pe față. Îi era greu să înțeleagă ce spunem, mai ales că nu mai auzea bine. Dar tot am cântat împreună romanța pe care ți-am cântat-o și eu ție, încă de când făceai pluta în lichidul amniotic. O scriu aici, ca să rămână undeva, pentru că Google nu o știe.

*O, vraf de jucării,
Îți amintești de nopți cu lună,
De când eram copii
Și stam de vorbă împreună?*

*Paița de hârtii
Lăsând povestea să ne spună
Atâtea vorbe împreună
De când eram copii.*

Unde-i fetița de-altădată

Cu fața-i bucălată

Povestea să i-o spun?

Astăzi fetița aceea mică

E poate o bunică

Și are și nepoți.

Stătea în leagănul în care aveam să mă dau cu tine peste doi ani, și mă ruga să nu vindem casa după ce moare ea. Am liniștit-o: nici pomeneală să facem așa ceva. Acum, fie vorba între noi, nici tu să nu vinzi casa când te faci mare! E făcută de stră-străbunicul tău și multe copilării s-au depănat acolo, pe sub bradul cel înalt, la umbra magnoliei, pe garaj, prin meri și vișini; aici mă gândesc mai mult la copilăria mea, pe care am petrecut-o destul de mult în copaci!

Ce mi-o mai fi spus ea atunci? Probabil „mânca-l-aș io“ când m-a văzut, cum îți spun și eu ție acum, cu aceeași expresie: dinții strânși fioros ca și cum chiar am de gând să te înfulec pe loc. Așa mă privea și ea și mă strângea puternic de genunchi, când stăteam una lângă alta în sufragerie lângă sobă, ea pe pat, eu pe fotoliu, ea uitându-se la televizor, eu în oglindă. Da, da, aceeași oglindă în care ne uităm amândoi când te țin în brațe și tu întinzi mâinile bucuroș spre bebelușul reflectat. Acolo se reflecta și imaginea străbunicii tale zi de zi, zeci de ani. Se îmbrăca cu hainele ei frumoase de fostă învățătoare, își prindea cocul în agrafe și dădea verdictul: „Încă sunt destul de bine!“.

În verile lungi în care rămâneam la țară și îmi era dor de mama, stăteam cu ea în pat după-masa și jucam toci sau îmi citea poveștile cu Păcală. Cu intonație, că îi plăceau! Adevărul e că Păcală și Nastratin Hogeau au rămas cele mai proeminente figuri pentru mine, amândoi niște împiedicați înțelepți, care

îmbină prostia cu umorul, probabil m-a uimit combinația asta. Până acum, când ai 5 luni, tu n-ai avut răbdare să-ți citești poveste, comportament curat îngrijorător date fiind mile de cărți cu care familia noastră a acoperit pereții în ideea că va avea timp să le citească. Când devine clar că nu, pasăm pisica la generația următoare, așa că, președinte Robin, ai multe cărți de citit!

În vacanța de vară citeam mult, pe șezlong, la umbră. Și vara asta, în 2022, am reușit să stau din când în când singură pe șezlong, în timp ce tatăl tău sau bunica te țineau ocupat. Știi ce făceam atunci ca să mă destind și să mă întorc la tine cu forțe noi? Îmi imaginam că sunt din nou copil și că, din clipă în clipă, e posibil să mă strige mamaia (eu așa îi ziceam, să știi) să vin să îmi dea o gustare, sendvișuri cu brânză și unt. Și mă scufundam în starea fără griji a copilăriei, în care timpul curge ca mierea și, dacă ai noroc, te simți protejat și iubit.

Străbunica ta a murit la o lună după vizita noastră din mai 2020, a cerut un pahar cu apă, a spus „Ce pahar frumos!“, încercând probabil să se agațe de viață prin acest obiect ținut în mână, și apoi nu a mai putut respira. Durerea a fost sublimată în organizarea mutării ei din casă la cimitir, care cimitir e în curtea stră-străbunicii, dar aici iar e altă poveste. După aceea am renovat casa și ne-am tot pregătit să te avem pe tine. Cuietele și alte fiare de prin curte au fost aruncate, interiorul văruiat, remodelat, exteriorul învelit împotriva frigului. Să știi că mama ta e o ființă strategică și, de vreme ce chiar tu, președintele, erai în plan, ne-am concentrat să facem totul cât mai bine.

Deși să știi că nu întotdeauna mi-am propus să fiu mamă. Mai degrabă îmi doream să fiu bunică. Parcă e mai puțină obligație și mai multă libertate în relația bunic-nepot. Dar tu ai deja două bunici, așa că rămân pe poziție.

După ce te-am născut pe tine, m-am simțit foarte singură și am visat că mamaia era foarte departe și nu ne mai puteam întâlni niciodată, mă întindeam spre ea și ea se îndepărta, tot cu brațele întinse spre mine. Am simțit iarăși doliul, dar crezi că era vorba despre pierderea ei? Eu cred că era vorba despre pierderea mea, ca nepoată răsfățată, nu mai eram un copil de care să aibă grijă mama și mamaia, eram dintr-odată eu mamă, eu trebuia acum să am grijă, zi și noapte, de Domnia Ta.

Primele două luni au fost cele mai grele, pentru că șocul noului stil de viață a fost zdrobitor, suprapus peste vindecarea fizică după naștere. Dar și în lunile următoare am deplâns libertatea mea pierdută și i-am invidiat pe prietenii care puteau ieși din casă la orice oră și oriunde ar fi dorit. Luni la rând nu am văzut cum arată înserarea, noaptea, pentru că tu te culcai devreme. Zilele se repetau și semănau, o zi continuă, în care trebuia să fiu mereu gata să sar să te iau în brațe, deși mă durea corpul și eram amețită de nesomn. Când erai smiorcăit, îți ziceam Kim Jong-un, președinte mic. Când mi se părea că nu mai pot, îmi venea să zic ca mamaia – „Nu mă mai ia Dumnezeu odată!“ și să plâng, și atunci o înțelegeam și pe ea, ce greu i-o fi fost să locuiască singură treizeci de ani și ce imposibil i-ar fi fost să fie mai puțin cicălitoare cu mine când nu făceam ce voia ea. La fel, tu nu dormeai că voiam eu, nu mâncai că voiam eu și vai de mine ce mult mi-a luat să accept că tu ești o persoană cu totul diferită și că trebuie să am răbdare.

Dar cei din familia din care vin eu nu au răbdare! Nici nu îmi place cuvântul, cum să rabzi, să fii pasiv? Eu sunt obișnuită să acționez. Un cuvânt mai bun ar fi să te pândesc. Să devin expertă în semnalele pe care le trimiți tu. Să te citesc imediat, să prind semnele de somn, de foame, de poftă de hârjoneală.

S-a întors bona cu tine din parc și închei acest articol cu urechile ciulite la găngurelile tale. Deși ziua se repetă, tu te schimbi cu o viteză uluitoare și a treia pierdere la care mă gândesc acum sunt chiar versiunile tale de ieri, de alaltăieri, păpușile cele mai mici din președintele matrioșka. Pierd mereu și regăsesc un nou președinte mic, în fiecare dimineață, iar într-una dintre diminețile viitoare vei învăța și tu să bei dintr-un pahar frumos apă, lapte, viață pur și simplu.

Cercul

Dan-Liviu Boeriu

Am o relație foarte proastă cu vorbitul la telefon. Am avut-o dintotdeauna. Așa încât, atunci când sună, primul meu impuls e să mă enervez că cineva are, într-o formă sau alta, nevoie de mine. Mă-ncrunt privind ecranul luminos și mă hotărăsc dacă merită să apăs tasta verde pentru „răspunde“ sau nu. De cele mai multe ori îl las să moară singur. Acum, însă, literele formează numele soră-mii, iar eu știu că ceva nu e în regulă. Mă uit insistent la numele ei, trag aer adânc în piept, glisez spre dreapta, duc aparatul la ureche și zic „alo“.

*

Spăl vase și mă gândesc la niște chestiuni nerezolvate la birou. O aud pe Ioana în spate coborând scările. Îmi reglez respirația în ritmul pașilor ei. Se apropie de mine și-mi spune un singur cuvânt: „pozitiv“. „Ce?“, o-ntreb, de parcă amânarea răspunsului l-ar putea schimba. Îmi arată testul de sarcină cu două linii de un roșu-aprins, imposibil de ascuns. Am o senzație de căldură care pleacă dinspre umeri spre obraji și mă las, sfârșit, pe primul scaun care-mi stă prin preajmă. Nu zic nimic, iar asta o stânjenește pe Ioana, care mă roagă

din priviri să-mi reevaluez atitudinea. Nu am cum. Vestea mă plesnește peste față cu o violență care mă ia și pe mine prin surprindere. Ioana se îndepărtează, uimită și jignită de reacția mea. Eu rămân pe scaun, îmi iau capul în mâini, după care apuc telefonul, fotografiez testul de sarcină și dau *send* către Andrei. „Uite, bă, în plm.“

*

Conduc printr-o pădure. Sunt singur, copacii încep să înverzească. E aprilie. Mă gândesc că Ana are în curând 4 ani. Fetița mea, inima mea exterioară, sufletul meu cu ochișori inteligenți și mânuțe care se potrivesc cel mai bine în jurul gâtului meu. Ascult Moby pe itunes și mi se pare că muzica îmi urcă prin tălpi, făcându-mă, spre finalul piesei, să vreau să mă ridic pe vârfuri. Sau să apăs mai tare pedala de accelerație. Fug de tot și de toate, pentru că uneori fericirea trebuie lăsată în urmă, ca să te găsească ea pe tine.

*

Nu am voie să particip la prima ecografie, din cauza pandemiei. Nici măcar cu mască. Așa că stau în mașină în fața clinicii și o aștept pe Ioana să iasă. Bat cu degetele pe volan, deși nu am nicio linie melodică în cap. Vine după un sfert de oră cu „fotografia“ alb-negru a ceea ce mie îmi apare ca o alună lipită de un perete. O privesc, zâmbesc. Nu poate fi chiar atât de rău, până la urmă. Ana va avea un frățior sau o surioară. „Dar ai totuși aproape 40 de ani, *for fuck's sake*“, îmi zice o altă voce sâcâitoare din creier. Nu știu care dintre glasuri va ieși învingător.

*

Mi-e frică să recitesc rândurile de mai sus. Mă duc înainte, nu mă uit peste umăr, iau fiecare frază așa cum se țese ea, nu schimb nimic. Literatura și viața, sinonimele perfecte, n-au coloană sonoră. Nu știu cum sună ele. Le simt doar prezența, focul viu care îmi curge prin vene, spaima care mi se construiește peste pupile, ca o pânză de păianjen. Tot ce scriem va fi cândva adevărat. Mă obsedează sentința asta, șoptită de Radu Vancu în jurnalul lui.

*

În casă, lipesc la intrare, pe dinăuntru, printurile de la ecografia copilului. Folosesc niște rame magnetice, care se prind de metalul ușii. De câte ori plec, iau cu mine în cap imaginea alunei care crește pe tăcute în burta Ioanei. O duc cu mine peste tot, am flash-uri cu desenul ăsta monocolor de-a lungul zilei. Mă simt bătrân și confiscat.

*

Mă-ntâlnesc cu Andrei. El știe. Zâmbim complice, el mă felicită, eu murmur un „mulțumesc“ și tac. Parcă niciodată nu mi-a fost mai greu să mă destăinui lui, deși nu avem secrete unul față de celălalt. Ajung să cred și eu, ca orice tâmpit superstițios, că verbalizarea unei idei o aduce mai aproape de înfăptuire. Așa c-o iau pe ocolite, îi spun că 39 de ani nu e o vârstă potrivită ca să devin din nou tată, că îmi aduc aminte cât de greu mi-a fost cu Ana, cum zilele mi se păreau interminabile, cum simțeam că mă sufoc sub plânsetele ei, sub izbucnirile noastre nervoase, sub nopțile nedormite, sub senzația de alertă continuă. Mă ascultă, îmi ghicește neliniștea și mă bate ușor și frățește pe ceafă. „O să fie OK“. Cel mai banal lucru din lume. Iar eu mă simt ridicol. Ar trebui să fiu fericit.

Numai că și fericirea, la fel ca iubirea, se învață. Și fiecare le-nvață în ritmul lui. Eu nu mi-l regăsesc pe al meu. Ioana face deja planuri, se gândește la lucrurile de care o să avem din nou nevoie. Donaserăm toate obiectele de când Ana era bebelușă, convinși fiind că n-o să mai avem alt copil. Așa că acum trebuia s-o luăm de la început. Bavețiți, cărucior, scoică, landou, pătuț, haine, biberoane, scutece, suzetă etc. Un alfabet cunoscut cândva, pe care trebuie să-l reînvățăm.

*

Fac un pas. Apoi încă unul. Și, în scurtul moment, dintre cei doi pași se-ntâmplă ceva. Văd totul clar. A fost nevoie de o fracțiune de secundă. De o străfulgerare, ca o palmă sonoră venită de niciunde. Fac pasul înapoi, ca să testez dacă magia ține. Și ține. Unde mi-a fost capul. Mă simt inundat de o bucurie nouă, venită de nicăieri. O să mai am un copil. Ce poate fi mai frumos de atât.

*

Stau la semafor. Îmi rod o unghie. Am scăpat de obiceiul ăsta prost în liceu. Acum e doar o reminiscență. Poate același gen de frustrare. Ori neliniște. Dar nu. Nici una, nici alta. Iau mâna de la gură, prind volanul cu ambele mâini și zic „ești un prost, ești un prost, ești un prost“. Încă sunt tânăr. Sunt sănătos. Nu am probleme financiare. Nu am datorii. Am deja o fetiță-minune. Îmi evaluez reticența față de noua sarcină a Ioanei și nu-i găsesc motivarea. Probabil un rest de egoism. Dar pe care îl las în urmă, odată cu verdele semaforului, de care mă îndepărtez cu viteză.

*